

ben maradtak meg, azokat ugyanis későbbi korokban elmozdították, és helyükről elhordták.

Az út vonulatától K-re újabb épületekre utaló nyomok kerültek elő, ami egy újabb insula meglétére utalhat. A K16 szelvényben sóderfelület valamint tegula- és imbrex-omladék került elő, amelyet egy É-D irányú kőfal határolt; ez a kőfal a fentebb említett insulától K-re húzódó újabb insula épületének Ny-i zárófala lehet. Ugyanígy, egy újabb épülethez kapcsolódott az ettől D-re, a K17 szelvényben feltárt K-Ny irányú kőfal (Ny-i irányban a J17 szelvényben folytatódott), amelyet É-ről egy csatorna-konstrukció határolt. Ennek alját kövekből, oldalát téglából rakták ki. A Ny-i irányban nem folytatódó, kövekkel lezárt végű csatornát egy kis átfolyó kötötte össze a falszakasszal. Ugyancsak csatorna került elő a következő, D-i szelvényben, amelynek K-i felében 4×2 m méretű szondát nyitottunk. Ez az É-D-i vonalvezetésű, szintén tegulákkal kirakott aljú csatorna derékszöveget zár be a tőle É-ra futó csatornával. Vonalát 3 m-en keresztül tudtuk nyomon követni. Megállapítottuk, hogy ezen a szakaszon 34 cm-t lejt, ami 10%-os lejtésnek felel meg. Megfigyeltük azt is, hogy az SE 127 sz. csatornaszakasz 23 cm-rel van magasabban mint az SE 103. Az SE 096 számú tömör barna agyagrétegbe vágott csatorna a szelvény D-i sarkában nem folytatódott, egykori vonalát az egykori alját képező tegulák ill. az oldalához tartozó kövek omladéka jelezte. A legdélebbi, K19 szelvényben néhány rétegen kívül objektumot és jelenséget nem figyeltünk meg.

Munkatársak: Bartus Dávid ásatásvezető-helyettes; Bózsza Anikó, Dévai Kata, Juhász Lajos, Sey Nikoletta PhD-ösztöndíjas régészek; Benyó Veronika, Bodri Máté, Burucs Julianna, Csiki J. Attila, Csikó Anna, Delbó Gabriella, Farkas Ágnes, Fedorkó Boglárka, Fuchsz Noémi, Gregor István, Harsányi Richárd, Hoppál Krisztina, Horváth Tamás, Imre Zsuzsanna, Juhász Lajos, Kalina Gergely, Károly Ildikó, Kis Zita, Kovács Márton, Mácsai Viktor, Mali Péter, Monori Dávid, Nagy Anna, Nagy Alexandra, Nyerges Anita, Pabeschitz Virág, Sáró Csilla, Simon Bence, Sréter Kinga, Szabó Annamária, Szabó Eszter, Szórádi Zsófia, Szűcs Ibolya, Toronyi Alexandra, Tutkovics Eszter, Varga Anna, Vágvölgyi Bence, Ölveczky Balázs egyetemi hallgatók.

BORHY LÁSZLÓ – SZÁMADÓ EMESE

276. Kondoros, Gyemengyi-dűlő, Ártézi kút (MRT 8. k. 6/134 lh., KÖH 5323) (Békés megye) Á

Az M44-1 jelű lelőhely Kondorostól Ny-ra, az egykori Kondor-ér medrétől D-re, egy környezetéből kissé kiemelkedő dombtetőn található. Az M44 autópálya építéséhez kapcsolódóan 2009. november 25. és december 3. között a 45 m szélességben kijelölt nyomvonalon mintegy 55 m hosszan, 2514 m²-nyi felületen végeztek megelőző feltárást a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai.

A humuszolás során 55 objektumfoltot azonosítottunk, melyek közül 9 Árpád-korinak, a többi recens

ültetőgödörnek bizonyult. Az Árpád-kori, a kutatott terület D-i részén előkerült gödrök közül 2 közepes nagyságú, méhkas alakú, míg a továbbiak kisméretűek és sekélyek voltak. A kis mennyiségű kerámiaanyagból néhány cserépbogrács peremtöredéke említésre méltó, emellett kevés paticsot és állatcsontot találtunk az objektumokban.

A leletek a KÖSZ szegedi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozásukat követően a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Kulcsár Zoltán, Kulcsár Zoltánné, Frank Tamás technikusok.

HARGITAI ANDRÁS

277. Kondoros, Kovács sor (MRT 8. k. 6/142 lh., KÖH 5331) (Békés megye) I

2009. november 24-én a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai próbafeltárást végeztek az M44 autópálya nyomvonalába eső, Kondoros D-i határában található, az előzetes terepbejárások során is azonosított 2. sz. lelőhely D-i részén.

A közel négyzet alakú kitűzött területet egy földút keresztezte, melyet egy fasor kísért. A kitűzött terület É-i oldalán húztuk meg az első, kb. 60 m hosszú kutatóárkot, melyben a mintegy 30 cm mélységben jelentkező sárga altalajon régészeti jelenséget nem figyeltünk meg. Erre a kutatóárokra merőlegesen húztunk egy újabb, hasonló hosszúságú kutatóárkot, melynek középső részén egy, a nyomvonal tengelyével párhuzamos beásás, egy árok folytja jelentkezett. Az objektumból a humuszolás során mindössze egy állatcsont került felszínre, kora ismeretlen. Ugyanezen kutatóárok DNy-i végében két újabb árkot azonosítottunk. Az objektumok által közrezárt terület centruma a nyomvonalon kívülre esik. Az újabb két kutatóárkunkat az említett földút D-i oldalán jelöltük ki, ezek humuszolása során régészeti jelenség azonban nem került elő.

BÁCSMEGI GÁBOR

278. Kóny, Proletár-dűlő (Győr-Moson-Sopron megye) U, R, B, LT, Ró, N, Á 2008 őszén és 2009 tavaszán megelőző feltárást végeztünk a 85. sz. főút Enesét elkerülő szakaszának nyomvonalára eső lelőhelyeken.

Proletár-dűlő II. (KÖH 28547): 2008. október 7. és 2009. június 30. között a 0103/108–136, 0102 hrsz. ingatlanokon, 17955 m² területen kutattunk. A lelőhely Kóny határában, a 85. sz. főúttól É-ra, egy markáns, ÉNy-DK irányban hosszan elnyúló homokdombon helyezkedik el. A kiemelkedés D-i részén Losonczi Máté 2004. augusztus 25-i helyszíni szemléje során Árpád-kori és késő középkori cseréptöredékeket talált. A lelőhely örökségvédelmi hatástanulmányát Takács

Károly 2007-ben készítette el. Terepbejárása folyamán a domb teljes felszínén nagy mennyiségű leletanyagot gyűjtöttek. Ekkor a legintenzívebben és megközelítőleg egyenletesen Árpád-kori edénytöredékek jelentkeztek. Az őskori leletek elsősorban a domb D-i, M85. sz. főúthoz közelebb eső részén kerültek elő, É-on kisebb számban. A középkori telepjelenségek az okleveles forrásokból ismert Szapud faluhoz kapcsolhatók. A domb D-i csücskét korábban, valószínűleg a 85. sz. főút építésekor elhordták. A terepbejárás szerint Ny-i irányban a leletanyag egészen a domb lábáig jelentkezett.

A megelőző feltárás a lelőhely nyomvonalba eső részét érintette, elsősorban a lelőhely D-i és K-i részén. Az átlagosan 50–60 cm vastag humusz és szubhumusz eltávolítása után megfigyelhettük, hogy a dombhát gerincén az altalaj sárga, helyenként márgás, löszbabákkal tarkított homokos talaj. Ez a dombhát K-i és a Ny-i oldalán egyaránt egyre agyagosabbá vált, majd a Ny-i oldalon, a domb lábánál erősen agyagos sárgás, majd szürke altalajjal alakult át. A helyenként elvékonyodó humuszréteg miatt a területen folyó talajművelés veszélyeztette/veszélyezteteti a régészeti emlékeket. A feltárt területen 971 jelenséget regisztráltunk. Ebből 14 bizonyult természetes, ill. 16 recens jelenségnek. Az objektumok a teljes feltárt területet lefedték, megközelítőleg egyenletes sűrűségben helyezkedtek el.

A lelőhely régészeti jelenségekkel rendkívül sűrűn fedett volt, gazdag leletanyagot mutatott. Megfigyeléseink alapján a legintenzívebben az őskor jelenségei (gödrök, árkok, cölöphelyek, temetkezések, ház stb.) jelentkeztek, a terület egészén. Szintén a terület egészén, de jóval szórtabban figyelhettük meg az Árpád-kori jelenségeket (gödrök, árkok, cölöphelyek, házak stb.). A kelta és a római korból mindössze néhány szórványosan elhelyezkedő, a hun korból pedig egyetlen régészeti jelenséget tártunk fel.

A *neolitikum* időszakából két edénymelléklettel ellátott temetkezés ill. egy oszlopszerkezetes hosszúház emelhető ki. Valószínűleg ehhez a korszakhoz köthetünk még legalább 3 zsugorított vázas, melléklet nélküli temetkezést, mely esetekben a gödör betöltéséből neolitik kerámia került elő. Őskori árokból került elő két további temetkezés, amikor a halottat bal oldalára zsugorítva helyezték végső nyugalomba.

A *bronzkor* időszakából egy, a bal oldalára zsugorított pózban talált temetkezést tártunk fel, mely mellékletként egy-egy bronz kar- ill. nyakperec említhető.

A *La Tène-korhoz* 3 kissé földbe mélyített, téglalap alakú ház, egy faszerkezetes bélésű kút, ill. két temetkezés; a római korhoz egy tapasztott padlójú ház sorolható. Utóbbiban egy bronzfibula, ill. egy csontfésű töredékét is megtaláltuk. Egy őskori árkot vágó sírgödörben hun kori temetkezésre bukkantunk: a koponyáján mesterséges alakítás (torzítás) látható, a halott feje mellé kis fazekat helyeztek, a bal térd alól bronztárgy töredéke, a sírgödör betöltéséből nagyméretű borostyángyöngy került elő.

Az *Árpád-korhoz* a tároló-, ill. szemetesgödrök, árkok mellett két-három lakóházat sorolhatunk, ezek a mai felszínhez nagyon közel helyezkedtek el, ezért a mélyszántás némelyiküket erősen megrongálta. Szintén Árpád-kori lehet egy keskeny árokban feltárt temetkezés, melynek mellékletként a vállnál bronzhuzal hajkarikát (vagy fülbevalót), bal könyöke alatt vaskést találtunk.

A lelőhelyen 12 melléklet nélküli temetkezés került elő, melyek közül a zsugorított pózban elhelyezettek valószínűleg az őskor időszakába tartoznak.

Az örökségvédelmi hatástanulmányhoz képest a feltárással bizonyosodtunk meg a rézkori, bronzkori, a kelta, a római és a hun kori jelenségek létezéséről a területen. A hatástanulmánnyal megegyezően konstatáltuk, hogy a lelőhely D-i csücskét korábban elbányászták. A lelőhely kiterjedését illetően azonban a megelőző feltárás bizonyította, hogy a lelőhely minden irányban túlnyúlik a terepbejárás alkalmával felvett lelőhelyhatáron.

Proletár-dűlő I. (KÖH 51436): 2009. június 2–30. között a 0103/116–118, ill. a 0103/18–25 hrsz. ingatlanokon, összesen 403 m²-en kutattunk. A lelőhely a 85. sz. főúttól É-ra, egy enyhe ovális alakú kiemelkedésen helyezkedik el. Takács Károly a hatástanulmányhoz kapcsolódó terepbejárása folyamán (2007) egy kisebb, 120×70 m-es területen szórványosan talált leleteket. A telepnyom szélét érinti a több kilométer hosszú árokmaradvány (Csatornarendszer IV. lh.). A terület Ny-i felén a humusz, ill. szubhumusz kb. 60 cm, a K-i részen kb. 20–25 cm vastag volt. A sárga agyagos altalajban ÉNy–DK irányba tartva jelentkezett a fekete, humuszos-agyagos betöltésű árok foltja. Az 1. lelőhelybe eső, kb. 10 méteres szakaszán kibontottuk, de leletanyag nem került elő.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat regionális irodájában, Szombathelyen történő elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Gál Krisztián, Horváth Ciprián régészek; Melis Eszter, Tóth Zoltán, Molnár Szabolcs, Kovács Zsanett, Vágus Anina, Péntes Ákos technikusok. A geodéziai felmérést az Argon Geo Kft. végezte.

VARGA KRISZTINA

279. Kőny, Proletár-dűlő II.

(KÖH 51436)

(Győr-Moson-Sopron megye) Ó, Ró, Kk

2009. augusztus 5–31. között régészeti szakfelügyeletet végeztünk a 85. sz. út Enesét elkerülő 6+800–13+800 km-sz. közötti szakaszán. A humuszréteget géppel változó mélységig tolták le, de csak kevés helyen érték el az altalajt, általában a fölött 10 cm-rel simították el az út teljes szélességét. Emiatt gyakorlatilag régészeti jelenség szinte sehol nem vált láthatóvá, a megfigyeléshez szükséges mélységet csak egy-két helyen érték el. Ezek a szakaszokon a munkagépek nyomában folyamatosan járva a területet és gyűjtve a leleteket, három régészeti területet lokalizáltunk.